

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060406

DOM
2024-04-03
Stockholm

Mål nr
P 7169-22

Sid 1 (6)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-05-18 i mål nr P 2798-21,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Sölvesborgs kommun

Ombud nr 1: Jurist F.W
Ludvig & Co

Ombud nr 2: Jurist E.H.
Ludvig & Co

Motpart

1. L.A.

Ombud: B.A.

2. M-B.S

3. P.J.

4. M.S.

Dok.Id 2028920

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

5. A.S.

Ombud nr 1: Jurist F.W.
Ludvig & Co

Ombud nr 2: Jurist E.H.
Ludvig & Co

SAKEN

Antagande av detaljplan för del av X (Västra Torsö) i Sölvesborgs kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen undanröjer mark- och miljödomstolens dom och återförvisar målet till mark- och miljödomstolen för fortsatt behandling.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sölvesborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen i första hand ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa detaljplanen och i andra hand ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och återförvisa ärendet för förnyad handläggning.

L.A. samt M.S., P.J. och M-B.S har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Då mark- och miljödomstolen har upphävt detaljplanen utan att samtliga som kan ha ett påtagligt intresse av att planen står sig har fått tillfälle att yttra sig, har Mark- och miljööverdomstolen berett samtliga planintressenter möjlighet att yttra sig, dvs. A.S., I.P., J.P., K.M., S.B., L.E.G., M.E., T.T. och B.B. (jfr rättsfallet NJA 2019 s. 629). Det rättegångsfel som förekommit i mark- och miljödomstolen är därmed läkt.

I.P., J.P., K.M., S.B., L.E.G., M.E., T.T. och B.B. har inte hörts av.

A.S. har medgett kommunens yrkande om ändring. A.S., som har samma ombud som kommunen, har framställt önskemål om att Mark- och miljööverdomstolen i domen inte ska betrakta honom som motpart till kommunen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att eftersom A.S. inte har överklagat mark- och miljödomstolens dom är han inte klagande i målet. Även om han har samma inställning som kommunen är han därför att anse som motpart.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sölvesborgs kommun har anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen. När det gäller frågan om artskydd har kommunen gjort följande

tillägg. Det har skett förändringar i 4 § artskyddsförordningen (2007:845) sedan mark- och miljödomstolens dom. Prövningen av om detaljplanen strider mot förbudet i artskyddsförordningen ska göras utifrån den nya lydelsen. Påverkan på de observerade fågelindividerna är minimal. De arter som har observerats i närheten av planområdet föredrar inte den biotop som kommer att markberedas. Åtgärden i form av exploatering med väl tilltagna skyddszoner kommer inte störa individer av de observerade fågelarterna på ett sådant sätt att avverkningen utgör en förbjuden störning. En eventuell störning saknar betydelse för att bibehålla populationerna på en tillfredsställande nivå då störningen max kan leda till att enstaka individer väljer att inte flyga rakt genom bostadsområdet. Fåglarna har ett stort område med samma biotoptyp att etablera sig i, i omedelbar närhet av planområdet.

L.A. har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg när det gäller frågan om artskydd. Inventeringen har endast genomförts vid ett tillfälle dagtid och innehåller felaktigheter kring vilka arter som har observerats inom området. Inventeringen är fullständigt bristfällig när det kommer till slutsatser för hur påverkade naturvärden ska skyddas.

M.S., P.J. och M-B.S har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg när det gäller frågan om artskydd. Det saknas vetenskapligt stöd för att två smala skyddszoner ger skydds-värda arter det skydd som krävs. Vid inventeringen har man missat att det finns djurstigar i planområdet. Utöver vad som har listats i inventeringen finns det flera andra djurarter, växter och insekter som har observerats i planområdet. Inventeringen har enbart utförts vid ett tillfälle vilket kan ha påverkat fynden.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen upphävde kommunens beslut att anta detaljplanen med motiveringen att den planerade exploateringen strider mot förbudet i 4 § artskyddsförordningen. Mark- och miljödomstolen bedömde att kommunen inte visat att den planerade exploateringen inte riskerar att försämra den kontinuerliga ekologiska

funktionaliteten i området för aktuella arter. Domstolen fann inte skäl att pröva övriga invändningar som klagandena anfört i målet.

Plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ställer inte uttryckligen krav på att bestämmelserna om artskydd ska beaktas i ett detaljplaneärende. Regelsystemet får emellertid anses förutsätta att underlaget i ett planärende belyser dessa frågor på ett erforderligt sätt så att en samlad bedömning av de planerade åtgärdernas inverkan på fridlysta arter och deras fortplantnings- och viloområden kan göras. Om frågan om artskyddsdispens tas upp först sedan övriga prövningar slutförts finns en risk att någon verklig prövning i dessa delar inte kommer till stånd (jfr rättsfallet RÅ 2005 ref. 44).

Genom artskyddsförordningen har bl.a. artikel 5 i fågeldirektivet och artikel 12.1 i art- och habitatdirektivet införlivats i svensk rätt. Tidigare reglerades fridlysning av fåglar och andra vilt levande djurarter i samma bestämmelse i artskyddsförordningen, men den 1 oktober 2022 trädde en ändring i artskyddsförordningen i kraft som innebär att fridlysning av vilda fåglar numera regleras i 4 § medan andra vilt levande djurarter regleras i 4 a §. Förordningsändringen saknar övergångsbestämmelser vilket innebär att de nya bestämmelserna ska tillämpas direkt, även i pågående mål och ärenden.

I den nu gällande lydelsen av 4 § artskyddsförordningen saknas ett uttryckligt förbud mot att skada eller förstöra vilda fåglars fortplantningsområden eller viloplatser (jfr punkten 4 i bestämmelsens äldre lydelse). Däremot gäller fortsatt ett förbud mot att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstider, se 4 § första stycket 4 artskyddsförordningen. Enligt samma bestämmelse gäller förbudet mot att störa vilda fåglar inte om störningen saknar betydelse för att bibehålla eller återupprätta populationen på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov. Genom ändringarna har den begränsning av störningsförbudet som följer av artikel 5 d andra ledet i fågeldirektivet genomförts. Som exempel på omständigheter som kan tala för att nivån inte kan anses vara tillfredsställande nämns i förordningsmotiven att den aktuella fågelarten är nationellt rödlistad, finns upptagen på fågeldirektivets bilaga 1 eller att populationen genomgått en konstaterad kraftig minskning (förordningsmotiven Fm 2022:5, s. 3 f.).

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljödomstolen har vid sin prövning utgått från 4 § artskyddsförordningen i dess tidigare lydelse. Det framgår inte av domstolens domskäl vilka arter enligt den tidigare lydelsen av 4 § artskyddsförordningen som domstolen ansåg kunde komma att påverkas av den planerade exploateringen, dvs. om det både var fåglar och andra arter. Så vitt framgår av underlaget påträffades elva olika fågelarter vid utförd inventering men det finns inga noteringar om sådana arter som omfattas av den nu gällande 4 a § artskyddsförordningen. Det får därmed antas att mark- och miljödomstolen upphävt planen då domstolen ansett att den planerade exploateringen strider mot artskyddsförordningens förbud till skydd av fåglar.

Som Mark- och miljööverdomstolen har redogjort för ovan har artskyddsförordningens bestämmelse om skydd av fåglar ändrats vilket betyder att de förutsättningar som domstolen har lagt till grund för sitt upphävande av kommunens beslut har förändrats.

Med hänsyn till instansordningen är det inte lämpligt att Mark- och miljööverdomstolen som första instans gör en prövning av om underlaget är tillräckligt och om den planerade exploateringen strider mot artskyddsförordningen enligt den nu gällande lydelsen. Mark- och miljödomstolens dom bör därför undanröjas och målet återförvisas dit för fortsatt behandling.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Malin Wik och Margaretha Gistorp, referent, tekniska råden Annika Billstein Andersson och Johan Hjalmarsson samt hovrättsrådet Katarina Welin.

Föredragande har varit Sofia Gunnarsson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-05-18
meddelad i
Växjö

Mål nr P 2798-21

PARTER

Klagande

1. C.A.

Ombud: B.H.

2. P.J.

3. M-B.S

4. M.S.

Motpart

Sölvesborgs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Byggnadsnämnden i Sölvesborg kommuns beslut den 6 maj 2021 i ärende nr 2018/449, se bilaga 1

SAKEN

Antagande av detaljplan på del av fastigheten X i Sölvesborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver Byggnadsnämnden i Sölvesborg kommuns beslut den 6 maj 2021, dnr 2018/449, att anta detaljplan för del av fastigheten X i Sölvesborgs kommun.

Dok.Id 590448

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.domstol.se/vaxjo-tingsratt		måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Byggnadsnämnden i Sölvesborgs kommun (kommunen) beslutade den 6 maj 2021 att anta detaljplan för del av X, Sölvesborgs kommun.

Kommunens beslut att anta detaljplanen har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av C.A., P.J., M-B.S och M.S..

YRKANDEN M.M.

P.J., M-B.S och M.S. har yrkat att detaljplanen ska upphävas. Till stöd för sitt yrkande har de anfört bland annat följande.

Inledning

Den huvudsakliga anledningen till att de överklagar är exploatering av området till trots av fyra riksintressen, att det i området finns skyddsvärda arter, att området är habitat och tillflykt för ett stort antal växter, djur och insekter samt att utredningen uppfattas som partisk och endast till gagn för markägaren. Inga synpunkter från sakägare har man tagit till sig, dessa slätas över samt att man i vissa fall svarar otroligt krystat. I planförslaget framkommer flera olika motstridiga målbilder för hur man tänker sig området. Inga hänvisningar finns med vetenskapliga belägg eller evidens för exempelvis de skyddszoner, strandblottor och visuella barriärer som beskrivs. Ingen hänsyn tas till stigande havsnivå som kommer att påverka den nedre delen av området, där ”skyddszonen” då kommer att försvinna.

I utredningen står att markägaren avser att sköta vissa områden och att en plan bör tas fram. Vem som ska ta fram planen framgår inte. Markägaren är inte heller skyldig att sköta området. Det är möjligt att markägaren skulle komma att göra det men det är direkt felaktigt att få det att framstå som att denne kommer att göra det. I ett dokument beskrivs att endast 30 procent ska få hårdgöras på fastigheterna. I en senare kommentar beskrivs att kommunen inte kan lägga sig i hur fastighetsägaren sköter sin tomt. Det är ofattbart att man förlitar sig på en markägares frivilliga

åtagande för att ”mildra effekten”. Några presumtiva fastighetsägare, ett fåtal personer, ges här företräde att nyttja ett unikt område. Man borde i stället utgå från att flertalet människor fortsatt får möjlighet att ta del av och uppleva allt det unika detta område har att erbjuda. Det är också helt felaktigt att få det att framstå som att det gäller ”naturtomter” i syfte att få acceptans för detaljplanen.

De anser att ett flertal svar i dokumentationen är mycket bristfälliga och/eller framförallt överslätande där det förefaller att lagar och föreskrifter tolkas endast till förmån för markägarens intressen samtidigt som det finns en stor hänsynslöshet mot natur- och kulturvärden och det allmännas intresse för området. Hänvisning till vetenskapliga studier för evidens saknas exempelvis vad gäller skötsel av naturområden och inrättandet av zoner.

Det hade varit en bättre lösning att bygga fastigheter på den före detta åkern som de uppfattar att den aktuella markägaren arrenderar. Där finns ingen skog som behöver tas ner och fastighetsägare skulle få havsutsikt. Enplanshus skulle medföra att man i de befintliga fastigheterna fortsatt skulle ha havsutsikt, då dessa ligger högre. Trafik till det området kunde ledas en kort bit ned från Torsövägen som passerar ett fåtal hus där flertalet ligger ca. 100 m från vägen. Detta skulle även innebära att trafik inte behöver ske genom naturreservatet. Förutom exploatering av ett unikt område, med stor påverkan på natur och kulturlandskapet där flera rödlistade arter påträffats, borde ansvariga i stället även slå vakt om möjligheten att låta detta strandnära område fortsättningsvis vara så orört som möjligt. Stranden, med sin vackra fond av skog har omnämnts som Blekinges vackraste, b.la. via kommunens webbplats.

En pågående namninsamling till stöd för att detaljplanen inte ska verkställas utan överklagas finns och den 24 maj 2021 fanns redan 107 namnunderskrifter trots att de haft svårigheter att nå ut brett.

Exploatering och riksintressen

Det krävs ett mer utförligt förtydligande av Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) och kommunen avseende bland annat att planförslaget inte bedöms

påverka något av riksintressena negativt. Som de förstår det bedömer man här, att området är av riksintresse då man genom anpassad exploatering och rätt skötsel kan mildra effekten av att skada ett riksintresse. I de bifogade rapporterna gällande ärendet saknas uppgifter om vetenskapligt stöd för att ”anpassad exploatering och rätt skötsel kan mildra effekten” av att skada ett riksintresse. Deras åsikt är att planområdet är så pass stort att de ovan beskrivna riksintressena här måste ges företräde gentemot en markägares intressen. Deras uppfattning är att det som framkommer i dokumentationen till stöd för detaljplanens genomförande uttrycks svepande,

De uppfattar att en inventering av förekomst av rödlistade arter i planområdet skett endast vid ett tillfälle, på dagtid den 4 maj 2020. Deras uppfattning är att det i området kan förekomma ett större antal rödlistade arter som på grund av områdets karaktär här har stora möjligheter till skydd, bete och tillgång till livsmiljöer som gynnar arten. Ytterligare inventeringar behöver genomföras. Det framgår inte i någon rapport hur man avser att undvika att påverka och därmed skydda de rödlistade arterna som finns inom området.

Det är ett mycket uppskattat skogsområde för boende och besökare. Det går alldeles utmärkt att gå i detta område om man vill studera växter, djur, insekter och fågelliv. Alla har inte behov av att gå på upptrampade stigar. Det finns goda möjligheter att studera området också från de stigar och vägar som omger området. Deras uppfattning är att människor förstår att man inte i onödan ska störa djur och växtlighet i det utpekade området. Detta utifrån respekt för rödlistade arter. I jämförelse kan nämnas att besökande i de angränsande naturskyddsområdena i mycket stor utsträckning använder sig av befintliga stigar av precis samma orsak; av respekt för skyddsvärd natur. Detsamma gäller de som besöker den unika, långa vackra sandstranden vid Västra Torsö med sin täta skog som skydd och fond av grön tallskog. Att vistas här, och njuta av havet och kusten där bara ett fåtal äldre hus syns från stranden mot udden, uppskattas och värdesätts högt av många människor som återkommer om och om igen.

Under ”Förslag och konsekvenser” anses att ”planerad bebyggelse sker som en komplettering till befintlig bebyggelse och bedöms därmed inte riskera skada riksintresset”. Detta utan att redovisa vilken befintlig bebyggelse som avses eller på vilket sätt ny bebyggelse, i ett område med rödlistade arter, inte kan anses skada riksintressen. Det går inte heller att hävda att någon ”utveckling av det lokala näringslivet” hindras. Även i planbeskrivningen bedömer ett fåtal personer att kulturmiljön kring Istaby och Torsö inte bedöms påverkas negativt av föreslagen exploatering då det ”utgör en naturlig utvidgning av befintlig bostadsbebyggelse och inte påverkar de bärande strukturerna”. De vill poängtera att boenden i närområdena Istaby, Torsö, Östra Torsö, Västra Torsö samt Sillnäs inte tillfrågats om man ser detta ”som en naturlig utvidgning av befintlig bostadsbebyggelse” eller om man ser detta som något negativt, då det rör en exploatering av ett omtyckt och värdeskapande område. De anser att man i planbeskrivningen framför argument för en fråga som enbart har ekonomiska incitament för markägaren och där tomtmark dessutom riskerar bli föremål för ren spekulation av presumtiva köpare.

De uppfattar att en exploatering av planområdet är till men för turistnäringen. Detta då den konstlade miljön med zoner, bebyggelse i skog och den förändrade miljön, knappast kommer att uppnå den status som Västra Torsö nu har som en av Blekinges vackraste platser och som ofta återges på foton både på kommunala webbplatser och broschyrer samt i material från turistnäringen. Deras uppfattning är även att åtta nya bostäder kommer att påverka kulturmiljön negativt. Detta då dessa fastigheter planeras att ligga i ett planområde som faller under riksintressen och där ett godkännande av detaljplanen kommer att medföra stor påverkan på omgivningen.

Att blunda för att presumtiva fastighetsägare naturligtvis kommer vilja bygga hus av modernt snitt som därmed också kommer att påverka kulturmiljön uppfattas som naivt av utredare och är hånfullt mot boende i områdena. Naturligtvis påverkas kulturmiljön när moderna fastigheter blandas med en majoritet av äldre hus av fiskeläge, lantbrukstyp och äldre sommarhus.

Exploatera inte Västra Torsö, Östra Torsö, Torsö och Sillnäs mer. Det finns sommarstugor, hus och tomter tillgängliga över hela Listerlandet. Tag lärdom av hur överexploaterade områden det redan finns både i kommunen och i närkommuner, exempelvis vid Tredenberg och i Sandviken. Mellan Tredenberg och in mot staden fanns tidigare en utbredd skyddsvärd bokskog. Denna skog togs ner runt 1970-talet och efter detta har hela området bebyggt med ett stort antal villor och en utökning av antalet sommarhus vilket har medfört en avsevärd minskning av rekreationsområden i det närområdet.

Vid exploatering av planområdet är risken stor att man senare tvingas arbeta med kompensationsåtgärder. På Sölvesborgs kommuns webbsida (den 18 mars 2021) beskrivs att kommunen beviljats 30 000 kr för att anlägga en Fjärilsträdgård på Kämpaslätten i syfte att kompensera för försvunnen miljö. Trots att man tidigare beslutat att godkänna exploatering av Kämpaslätten presenteras nu ett behov av ”kompensationslösning” med stolthet. De ser en tydlig risk att kommunen även i detta planområde med rödlistade arter kommer att behöva tvingas att kompensera för de försvunna habitaterna tillhörande de rödlistade arterna om detaljplanen verkställs. De har svårt att se ekonomin och logiken i ett sådant bakvänt arbetssätt.

I dokumentationen framstår det som oklart, om markägaren avser att sälja tomter för privat ägande eller om detta avser arrendetomter. Det framkommer endast att markägaren avser att fortsätta äga. De anser att det uppkommer en helt annan situation om markägaren ändrar sig och väljer att senare sälja tomterna, exempelvis gällande marklov och skötsel, och vad som sker med planområdet i de fall det kommer att uppföras färre än åtta fastigheter. De anser att man då orsakat än fler, och större irreversibla skador i området. De ställer sig undrande till vad som sker om markägaren ändrar sig och väljer att senare sälja tomterna. Det framgår inte heller i rapporterna vad som sker med planområdet om det kommer att uppföras färre än åtta fastigheter.

Fastigheter kan även av olika anledningar bli stående halvklara. I stugområdet Östra Torsö står sedan många år en ej färdigbyggd och numera vandaliserad fastighet.

Boende på Östra Torsö har beskrivit huset som en skamfläck. I Västra Torsös stugområde finns en fastighet som ännu efter tio år inte är färdigbyggd. Det finns fullt av skräp och byggmaterial på tomten. Detta uppskattas inte av de boende i området.

I dokumentationen framkommer inte om markägaren redan har intresserade presumtiva köpare/arrendatorer. Deras uppfattning är att risken för jäv är svårare att undvika i en mindre kommun. Det framgår inte om det kan finnas jäv mellan intressenter och markägare, gentemot de personer som anlitas för att genomföra undersökningarna. Jämlikhetsperspektivet lyfts i ”Undersökning av betydande miljöpåverkan” där man svarar korrekt ”Nej” på punkten om detaljplanen medför högre jämställdhet. De anser att frågor om hur jämställdhet kan säkerställas bör ingå i diskussionen. Där diskuteras trygghet men de uppfattar att innehållet inte speglar förhållandena i ett stugområde utan en stadsmiljö.

Nybyggnation av fritidshus i detta område vänder sig endast till ett fåtal personer med ekonomiska förutsättningar. Allmänhetens intressen måste här sättas före att ett fåtal ges möjlighet till fritidsboende i ett område med höga naturvärden och rödlistade arter, där riksintresse för högexploaterad kust finns enligt 4 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken, riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Listerlandet-Hanö NK4) och riksintresse för friluftslivet. Riksintressen måste här få företräde. I riksintressena framgår det tydligt att ”Ingen exploatering som påtagligt skadar natur- eller kultur ska ske inom dessa områden. Planområdet omfattas av riksintresse för högexploaterad kust. Det innebär att ingrepp i miljön endast får ske om det inte påtagligt skadar miljön och dess värden negativt”. Det är av högre värde att ge många människor möjlighet att få fortsätta att njuta av och nyttja detta riksintressanta område. De motsätter sig inte att människor får tillgång till fastigheter i området, men då medelåldern hos många sommarstugeägare i de nämnda områdena ovan är hög, medför detta att det kommer att finnas stora möjligheter för hugade köpare att finna fastigheter. Inom Västra Torsö

stugägarförening har bara de senaste åren ett tiotal nya ägare fått tillgång till fastigheter i området.

Kompensationsåtgärder

I de kompensationsåtgärder som beskrivs i ”Förslag på målbilder och kompensationsåtgärder för del av fastigheten X, Västra Torsö” finns förslag för kommunens planarbete, markägarens frivilliga åtaganden samt inrättande av s.k. ”skyddszoner”. I dokumentationen målas kompensationsåtgärder upp utan att syfte tydligt beskrivs eller att ansvariga anges. Man förlitar sig således på, att ”markägaren uppger att han avser att sköta området”. De anser att det är mycket anmärkningsvärt att de målbilder och kompensationsåtgärder som redovisas i förslaget inte redovisas med vetenskapligt stöd. Detta medför att rapporterna mer framstår som ovetenskapligt tyckande. Skötselplanen beskrivs inte i dokumentationen. Det framkommer endast att en skötselplan bör tas fram. Det framkommer inte heller vem som ska ta fram skötselplanen eller vilka eventuella tvingade åtgärder som kan vidtagas om markägaren inte följer en eventuell skötselplan. De anser att detta är mycket viktigt att tydliggöra, då markägaren under de senaste 40 åren bristfälligt har tagit hand om det utpekade området. Förtroendet för att förbättringar kommer att ske i framtiden utan tydlighet och utpekat ansvar betraktas som obefintligt. De finner det mycket anmärkningsvärt att beskrivna kompensationsåtgärder endast hänvisar till att de kan användas samt fungera som ett underlag för markägarens frivilliga åtaganden. De ställer sig frågande till att målbilder och kompensationsåtgärder inte framstår som tvingande.

I dokumentationen framkommer att Strandskyddet 70-100 m från nuvarande strandlinje åsidosätts vilket medför en genomgripande förändring av ett naturligt uppväxt och strandnära område. Planområdet är beläget i den västra bebyggelsekanten av Västra Torsö, ca 70 m från havet. Den södra delen av planområdet ligger inom ett område som omfattas av generellt strandskydd 100 m från strandlinjen. Vidare anges att ”Strandskyddet upphävs här enligt 7 kap. 18 c § 5 p.; området tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området”. Detta skäl används då den planerade bebyggelsen

kan ge ”långsiktiga fördelar för samhället och därmed utgöra ett angeläget allmänt intresse”. Då det i dokumentationen inte framkommer på vilket sätt den planerade bebyggelsen kan ge ”långsiktiga fördelar för samhället och därmed utgöra ett angeläget allmänt intresse” behöver dessa fördelar och dess angelägenhet allmänt intresse förtydligas. De anser att ovan påståenden måste förtydligas. De kan endast se att upphävande av strandskyddet ger fördelar för markägare och presumtiva fastighetsägare i planområdet. För samhället och allmänheten kan de inte finna ett enda intresse av att upphäva strandskyddet.

Motiv för bedömning av synpunkter som kan föranleda frågor

Planförslaget medför starkt ökad risk för olyckor, buller samt markföroreningar både för boende och för besökare i området. I ”Samrådsredogörelse” uppfattar de att de synpunkter som framkommer från boende, exempelvis gällande ökad trafik genom området, starkt negligeras eller avfärdas. I ”Undersökning av betydande miljöpåverkan ” besvarar kommunen frågan om planen kan anses ge ökad trafikfara med nej. För boende och besökande i stugområdet Västra Torsö, anser de att ökad trafikfara absolut föreligger, detta både under en ev. anläggningstid med tunga arbetsfordon samt med den framtida beräknade ökningen med 40-tal bilar per dygn. I planförslaget hänvisas till att de boende i det planerade området kan köra genom stugområdet Västra Torsö. I området rör sig många barn och äldre, varav många har syn och/eller hörselproblem. En ökad trafik genom området utsätter särskilt dessa grupper för ökad risk att skadas.

Redan i dag är området hårt trafikerat och medför risk för olyckor. Det är inte ovanligt att det i området under en dag, särskilt mellan april och september, passerar ett hundratal bilar genom området. Övrig tid under året är även trafiken relativt hög då besökare är på väg till och från stranden, för att ta en promenad till udden, för att ta en titt på området eller för att ta en tur i naturreservat. Förutom privata fordon såsom bilar, husbilar, motorcyklar och mopeder trafikeras området också stora delar av året frekvent med närtrafik, avfallsfordon, varutransporter, slamsugningsfordon och servicebilar.

Olika försök har vid ett flertal tillfällen gjorts inom Västra Torsös stugområde för att försöka dämpa hastigheterna. Tyvärr utan resultat. De servicebilar som passerar området tillhör en grupp som vanligtvis kör fort och fortsätter att göra det, även om det påtalas till förarnas firmor. Privata bilister som kör för fort hinner man i regel inte upp om man vill be föraren att vänligen hålla låg hastighet. Det finns stor oro för att de arbetsfordon som kommer att användas för arbete i det planerade området också kommer att köra för fort genom stugområdet under lång tid. Några möjligheter för stugföreningen att få polisen att genomföra hastighetskontroller i området torde vara obefintliga.

Det förekommer trafik året om inom Västra Torsös stugområde också av besökare som vill ta en titt på området. Den typen av genomfartstrafik förutsätts att öka betydligt om ett nytt område tillåts byggas (planområdet). I dokumenten beskrivs att det endast är sommartid och varma dagar som området är trafikbelastat, vilket inte alls stämmer. Det är ett ökat antal personer som, året om, besöker området med olika motorfordon, med cykel, till häst eller till fots för att besöka naturreservat där särskilt naturområdena och stranden lockar många besökare.

I ”Planbeskrivning” beskrivs mycket kort att ”Exploateringen medför en ökad trafik genom området som kan påverka värdena. Vägen (genom naturreservatet) används redan idag av badgäster och trycket är stundtals hårt under varma dagar. Alternativ väg till området finns österifrån. Exploateringen innebär även att fler människor troligen kommer att nyttja reservatet”. Förutom att man väljer att bortse från att exploateringen medför att värdena påverkas ökas även olycksrisken, då de presumtiva fastighetsägarna kommer att framföra fordon genom naturreservatet på en smal väg som förutom besökande per bil också används av fotgängare på besök i naturreservatet och/eller på väg ner mot stranden. Deras uppfattning är att man i rapporterna inte tagit rimlig hänsyn till påverkan av en ökande trafik på vägen genom naturreservatet. Deras bestämda uppfattning är att ”lösningen” trots detta inte kan bestå i att hänvisa trafik genom Västra Torsös stugområde.

Enligt ”Planbeskrivning” föreslås de nya vägarna ingå i Västra Torsös Stugägarförenings ansvar. Mot bakgrund av att stugområdet redan är starkt trafikerat och medför stora nackdelar för de boende, finns risk att Stugägarföreningen motsätter sig en ökad trafikbelastning. Vägunderhåll är föreningens största utgift, där några fler betalande för vägunderhåll i en framtid knappast kommer att täcka de ökade kostnaderna som kommer att krävas på grund av ökningar i mängd och trafikbelastning. Frågan om den ökade trafikbelastningen kommer att lyftas av oss på kommande möte i Västra Torsö Stugägarförening 2021, i syfte att undvika nuvarande och framtida trafikproblem inom stugförenings område.

Förutom ökad risk för olyckor och störande buller medför all trafik genom Västra Torsös stugområde redan nu att obehagligt vägdamm rörs upp och landar i omgivningen, både på tomter och angränsande natur. Vägdamm ger besvär, varför många i området önskar att grusvägarna saltas. Med ökad trafik, initialt med anläggningstrafik, finns risk att vägarna behöver saltas oftare. Att utöka antalet tillfällen med markförorenande saltning av grusvägarna i området för att minska vägdamm är absolut inte att föredra, då skador till följd av vägsalt uppstår på omgivande vegetation. Saltning av grusvägar genomförs nu ca. 1 gång per år.

I flera av de skrivelser som inkommit från sakägare tas problemen med ökad trafik upp. De problem som beskrivs av de boende i området bemöts däremot inte. Tvärtom negligeras de trafikproblem som beskrivs. När det gäller buller behöver de svar på hur bedömningen av buller har genomförts, av vem och vid vilken tidpunkt samt på vilket sätt utifrån fastställda riktlinjer. De är inte nöjda med svaret att länsstyrelsen ”förutsätter att så skett” samt att länsstyrelsen endast förutsätter att bullernivåerna inte överstiger oacceptabla nivåer.

De känner stark oro för att arbetsfordon till området kommer att använda grönområdet som parkering, lastning och lossningsplats och/eller uppställning av husvagnar för boende under bygg- och anläggningsperioden om denna plan godkänns. Oron är befogad då de som parkerar bilar nära stranden utgör en risk att

bidra till markföroreningar p.g.a. läckande kemikalier. Det finns även en uppenbar risk att tunga fordon och material kan orsaka skador i det känsliga området.

Översvämning, erosion, klimat- och miljöaspekter, skyddsvärda arter och natur

De anser att planförslaget medför starkt ökad risk för översvämning samt erosion utifrån följande. I ”Planbeskrivning” beskrivs riskerna väl; ”Den globala uppvärmningen leder till ett förändrat klimat som påverkar hela samhället genom ökade risker för extrema väderhändelser och naturolyckor. Klimatförändringar som förväntas ske i framtiden innebär exempelvis högre temperaturer, ökad nederbörd i intensivare perioder och stigande havsnivåer, vilket i sin tur kan leda till översvämningar, ras, skred och erosion. Vattentillgång och vattenkvalitet kommer att påverkas av förändrade nederbördsmönster och medföra ökad spridning av föroreningar med mera. Långvariga värmeböljor med högre temperaturer kommer att bli vanligare med behov av svalka och högre energiförbrukning till följd”.

Havsnivån påverkar strandområdet. Detta medför att tillgång till stranden kommer att minska, växtligheten kommer att påverkas av höjd havsnivå och de s.k. ”skötselområdena som ska skydda naturvärden i området” kommer att läggas under vatten varvid avsikten med skötselområdena går förlorade. Om detaljplanen genomförs medför höjningen av havsnivån ytterligare ett hot mot de växter, djur, fåglar och insekter som nu finns i området.

Deras åsikt är, om planen genomförs så ökar användningen av ej förnyelsebar naturresurs. Planens genomförande kräver exempelvis både skogsmaskiner och anläggningsfordon för både mark, fastigheter och anläggning av VA förutom den energi som åtgår för tillverkning av byggnadsmaterial m.m. Vad de känner till drivs denna typ av fordon och tillverkningsindustri av ”ej förnyelsebara naturresurser”.

De anser att man i detaljplanen starkt åsidosätter vikten av att aktivt arbeta mot klimatförändringar för att gemensamt arbeta för att minska den globala uppvärmningen. I detaljplanen hänvisas till att ”Skyddszoner kan utnyttjas för kompensationsåtgärder”. Det är fortsatt alltså inget krav för markägaren.

Kusten i Torsövik är utpekad som riskbenägen vad gäller erosion. I ”Förslag på målbilder och kompensationsåtgärder för del av fastigheten X, Västra Torsö (2021-02-04)” framhåller samtidigt kommunekologen att sandblottor bör återskapas samt att målbilden för område 3 bör vara en träd- och buskfri strand medan målbilden för område 1 bör vara en gles, talldominerad sandskog där äldre tallar sparas som evighetsträd.

De finner det anmärkningsvärt att evidens och hänvisning till vetenskapliga artiklar som beskriver resultat av föreslagna kompensationsåtgärder och hur inrättande av ”skyddszoner” har visat sig fungera saknas i samtliga rapporter.

De ställer sig frågande till att man utan vetenskapligt stöd presenterar att sandblottor med fördel kan återskapas. De som känt flera, numera avlidna Torsöbor, och hört dem berätta hur de fick vara med och plantera tall m.m. för att hindra vandringen av sand. För dem innebar sandblottor en risk för sandförflyttning. De häpnar över att man nu avser att eftersträva sandblottor eller sandrör (vita dynor).

Stranden vid område 3 sköts av kommunens fritidsenhet. Stranddelen som Västra Torsö stugförening sköter ligger inte i område 3 och har en annan markägare. Västra Torsös stugförening, har till deras kännedom, inte framfört någon önskan om att område 3 skulle vara ”en träd- och buskfri strand av naturtypen vandrande sanddynor med sandrör (vita dynor)”.

Markägare, fastigheter, tillsyn

I planbeskrivningen framgår följande: ”I samband med att området iordningsställs och säljs, anges att fastighetsägaren ska informeras om hur man inom sina fastigheter kan gynna naturvärdena inom området. Anläggning av gräsmatta och plantering av främmande arter skulle till exempel ha en negativ påverkan och bör i möjligaste mån undvikas”. Dessa formuleringar innebär att fastighetsägarna inte på något sätt är skyldiga att efterfölja rekommendationer eller att krav kan ställas vid underlåtelse.

Gällande fastigheten Y vill de framhålla att man vid denna fastighet tagit ner ett stort antal träd runt och framför fastigheten. Man har hårdgjort ett mycket stort område runt fastigheten och där anlagt gräsmatta. Man har egenmäktigt skapat en bred, ca 2 m, klippt och lång stig mellan fastigheten och stranden, samt röjt bort/klippt ner ett större område med b.la. småväxande tall mellan skogsområdet och stranden. Genom dessa åtgärder har man definitivt ökat synligheten mot fastigheten och skogsområdet för förbipasserande, strandbesökare, för boende i det gamla fiskeläget vid Västra Torsö samt för båtfolk. Det ljus som skapas runt fastigheten i form av en stor glänta är mycket påfallande. Fastighetsägaren har alltså egenmäktigt redan påverkat den visuella barriären och det gröna stråket längs med stranden och naturreservatet i väster och föreslagen bebyggelses påverkan på landskapsbilden minimeras därmed.

De ser en mycket stor risk att presumtiva fastighetsägare i planområdet kommer att agera på motsvarande sätt då de förmodligen kommer att vilja anlägga gräsmattor, ta ner träd och buskage både inom tomt och mot stranden samt skapa privata stigar mot stranden. Särskilt tallar finns det stor risk att man kommer att vilja ta ner eftersom den stora mängden kottar dessa faller upplevs av många som besvärande att ha runt fastigheten. Det gör helt enkelt ont att trampa på kottar och det krävs att man krattar före gräsklippning, vilket upplevs som besvärligt. Det ovan beskrivna kommer inte att medföra att ”föreslagen bebyggelses påverkan på landskapsbilden minimeras”, tvärtom är risken överhängande att landskapsbilden starkt påverkas. De önskar besked om vem som utfärdar marklov för fällning av träd. De ser en uppenbar risk att markägaren övertalas att ta ner träd närmare fastigheterna.

Rödlistade arter, Natura 2000, naturreservat, zoner

Det framkommer inte i rapporterna vilka av de rödlistade arterna som kommer att kunna fortleva i dessa s.k. ”skyddszoner”, i ”visuella barriärer och ett grönt stråk”. De finner det beklagansvärt att ett stort antal bokträd och tallar tas ner för att ”kompenseras” med skyddszoner. I ”Länsstyrelsens yttrande” lyfts ”att värdefulla och potentiellt värdefulla ädellövträd bör bevaras eftersom de kan vara eller bli till

betydelsefulla länkar för de värdekärnor för ädellöv som omger området inom 300 meters avstånd.

Det måste vara ett krav att framlägga underlag för skyddszoner och naturmark. Det saknas evidens i rapporterna att skyddszoner och värden inom planlagd naturmark verkligen kan ökas och utvecklas genom skötsel som gynnar naturtypen ”trädklädda dyner. Planeringen av den s.k. västra skyddszonen behöver kompletteras med en utförlig beskrivning av vad som ingår i zonens utformning samt med hänvisning till studier för påvisande av evidens för upprättande av skyddszoner. En mer utförlig beskrivning behövs av vad som avses med naturmark i den västra kanten.

Kulturmiljölag

I länsstyrelsens yttrande anges att ”Länsstyrelsen förordar att tillstånd enligt 2 kap. kulturmiljölagen söks före verkställandet av aktuell detaljplan i syfte att utreda om fornlämning berörs av planen”. I ”Samrådsredogörelse” anges däremot att ”den planerade bebyggelsen ligger topografiskt lägre än närmaste fornlämningar som utgörs av stenåldersboplatser. Länsstyrelsen förordar därför inte att tillstånd enligt kulturmiljölagens 2 kap. ska sökas utan hänvisar i stället till 10 § i samma lag om att eventuella fynd i samband med anläggningsarbeten omgående ska anmälas till länsstyrelsen.

Plan och bygglagen (2010:900), PBL, är direkt knuten till miljöbalken, enligt dess 2 kap. 2 § och miljömålen ska enligt miljöbalkspropositionen (1997/98:45) vara vägledande vid tillämpningen av miljöbalken. De finner att länsstyrelsen enbart ger stöd åt verkställande av plan samt att länsstyrelsen i svar använder ord som ”kan”, vilka på inget sätt är bindande. De finner att länsstyrelsen grovt åsidosätter miljömålen, till förmån för markägare och ett antal presumtiva fastighetsägare, gentemot ett större allmänt intresse.

Gemensamhetsanläggning, servitut, och ledningsrätt

De önskar ett förtydligande av vad ”en gemensamhetsanläggning (g1) där berörda fastigheter ges en andel i anläggningen” innebär. De önskar ett förtydligande kring

följande text; ”En ledningsdragning inom kvartersmark kan i en framtida prövning bedömas som planstridig och därför inte vara tillåtlig för upplåtelse med ledningsrätt”. Vad avses ”med tillåtlig för upplåtelse med ledningsrätt”? De önskar också ett förtydligande med vad ”markreservat för underjordiska ledningar” innebär?

Vad innebär det för konsekvenser att det i detaljplanen inte är tydligt var allmänna ledningar ska förläggas? De uppfattar att ny detaljplan måste tas fram. Innebär ”planläggning genom markreservatet för underjordiska ledningar” några konsekvenser för boende i Västra Torsö stugområde? I ”Samrådsredogörelse” beskriver E.ON Energidistribution AB att ”Ett 4 m brett u-område avsätts för mellanspänningskabeln. Inom området får inte bedrivas verksamhet eller vidtas åtgärd som kan hindra eller försvåra bibehållandet av elektriska starkströmsanläggningar”. De kan i detaljplanen inte se var detta u-område är tänkt att avsättas och önskar ett förtydligande.

Sammanfattning

De anser att Sölvesborgs kommun i stället för att medverka till att exploatera detta riksintressanta område, starkt bör verka för och ha fokus på att området ska ingå i nuvarande naturreservat/naturområde. Detta då det i planområdet finns ett antal rödlistade arter samt för att planområdet omfattas av riksintresse för högexploaterad kust enligt 4 kap. 1 och 4 §§ miljöbalken, riksintresse för det rörliga friluftslivet enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Listerlandet-Hanö NK4) och riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (Listerlandet-Hanö FK 02).

Det framkommer inte om det vid naturreservatets bildande, genomfördes någon naturvärdesinventering av planområdet. Om så skett, hade man efter en inventering funnit de rödlistade arter som nu beskrivs, och detta kunde ha medfört att också planområdet kommit att ingå i naturreservatet. De undrar om de rödlistade arter som registrerades 4 maj 2020 ingår i den artskyddsförordning som är till för att skydda fåglar, vissa fridlysta djur och växter i specifika situationer. Om så är fallet vill de

påpeka, att det för någon vecka sedan slogs fast i EU att Sverige måste skärpa sig och följa artskyddsförordningen. I EU-domen underkänns Sveriges tillämpning av artskyddet, vilket kommer att påverka framtida skogsbruk och andra exploateringar.

C.A. har yrkat att detaljplanen ska upphävas. Till stöd för sitt yrkande har han anfört bland annat följande.

Bakgrund och sammanfattning

Under arbetets gång har man, medvetet eller omedvetet, bortsett från skyldigheterna att bevara natur och miljö och allmänhetens rätt till friluftsliv. Detaljplanen och dess förarbete är ensidigt inriktad på att tillvarata en enskild markägares särintresse ställt mot ett riksintresse för natur och friluftsliv samt ett antal sakägare som till sin numerär vida överstiger en markägare och åtta tomtintressenter. Beslutet står i strid med gällande regler kring artskydd och riksintresse för natur och friluftsliv, vilket nyligen påvisats av en EU-dom i ett liknande ärende.

Det finns ett flertal exempel där man bortser från riksintresset för området eller väljer att besluta efter lagens bokstav snarare än dess intentioner.

Naturvärden och artskydd

Kommunens egen utredning identifierar att området är en värdefull kulturmiljö innehållande höga naturvärden och ett antal rödlistade arter. Hade utredningen kompletterats med en inventering av nattaktiva djur hade listan med rödlistade arter kunnat göras längre.

Att med denna kunskap trots detta tillåta en exploatering är en felaktig tillämpning av artskyddet där Sverige nyligen fått bakläxa i en ny EU-dom som underkänner Sveriges tillämpning av artskyddet. Detta efter att Mark- och miljödomstolen i Vänersborg hade begärt ett förhandsavgörande vad gäller den praxis som utvecklats av Mark- och miljööverdomstolen när det gäller artskydd.

EU-domstolen säger att förbuden gäller även när så lite som en individ av en skyddad art störs eller skadas av en verksamhet, och inte enbart om hela den skyddade populationen påverkas. Detta är ett underkännande av den svenska tillämpningen av artskyddet. Denna dom torde hädanefter utgöra praxis när exploatering av känsliga områden kommer på tal. Domen har beteckningen EU-domstolens dom i mål C-473/19 och C474/19. I Europeiska gemenskapens råds direktivssamlingar kan man i Direktiv 92/43/EEG finna en del faktaunderlag som ligger till stöd för EU-domstolens utslag.

Kommunen tillsammans med länsstyrelsen har i detta fall valt att bortse från eller vantolka dessa direktiv genom att tillåta en exploatering av ett känsligt område innehållande rödlistade arter som är klassat som riksintresse för friluftsliv och naturvärden. Naturskyddsföreningen, som lär besitta en mycket stor samlad kunskap om de naturvärden som står på spel, motsätter sig också helt förslaget.

Exploatering i strid med miljöbalken

Strandskydd och exploateringsrätt har det traditionellt sett varit extremt svårt att få dispens från och även om det nu erbjudits kommunerna viss uppluckring av strandskyddet ska det enligt miljöbalken föreligga särskilda skäl (7 kap. 18 c-d § miljöbalken). Några trovärdiga skäl till att upphäva strandskyddet eller tillåta exploatering enligt de särskilda skäl som, enligt miljöbalken, i så fall ska ligga till grund för området i den föreslagna planen har inte redovisats.

Området är klassat som riksintresse för högexploaterad kust, riksintresse för det rörliga friluftslivet, riksintresse för naturvärden och riksintresse för friluftslivet. Miljöbalken säger att undantag kan få göras om ingreppet ej påtaglig skadar miljön och dess värden negativt. Bestämmelsen ska dock inte förhindra utvecklingen av befintliga tätorter eller utveckling av det lokala näringslivet. Något lokalt näringsliv som på ett märkbart vis kan påverkas av åtta fritidshus lär inte gå att påvisa och Västra Torsö lär knappast leva upp till den svenska definitionen av tätort, som enligt Wikipedia är "Ett sammanhängande område med minst 200 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter." I Sverige krävs dessutom att andelen

fritidsfastigheter understiger 50 procent, alternativt (sedan 2010) att dagbefolkning (som arbetar på orten) har en storlek som överstiger 10 procent av nattbefolkningen, för att området ska klassificeras som tätort.

Miljöbalken uppger vidare att strandskyddet kan upphävas om ”Området tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området”.

Något stöd för att anta detaljplanen på dessa skäl går inte att finna i de presenterade underlagen och länsstyrelsen påpekar också mycket riktigt att detta skäl inte kan generaliseras vid bebyggelse.

Att i ett fall som detta ta stöd av miljöbalken för ett projekt som endast kan komma några få privatpersoner till gagn men skapa olägenhet och tillgänglighetsproblem för desto fler är helt felaktigt. Att på detta sätt hänvisa till, för detta projekt, icke relevanta lagskrivningar om utveckling av tätorter och lokalt näringsliv m.m. är inte seriöst och påvisar återigen ett ensidigt tillvaratagande av en enskild markägares särintresse.

Exploatering i strid med Agenda 2030

Att exploatera naturvärden, speciellt i rent kommersiella syften, står i strid med Agenda 2030, dvs. de globala målen för hållbar utveckling. I de mål alla medlemsländer i FN förbundit sig att arbeta för att uppnå, står följande målsättning formulerad:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

Den föreslagna detaljplanen står i många avseenden direkt i strid med bl. a Miljömål 15 i Agenda 2030 som lyder:

Mål 15. Skydda, återställa och främja en hållbar användning av landekosystemen

Några av de punkter som anges under detta mål och som är direkt applicerbara på detaljplanen är:

15.1 - Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 - Till 2020 främja genomförandet av en hållbar förvaltning av alla typer av skog, stoppa avskogningen, återställa förstörda skogar och kraftigt öka skogsodlingen och återbeskogningen i hela världen.

15.5 - Snarast vidta kraftfulla åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, bromsa förlusten av biologisk mångfald och till 2020 skydda och förhindra utrotning av hotade arter.

15.a - Uppbåda och markant utöka de finansiella resurserna från alla källor för att bevara den biologiska mångfalden och ekosystemen och använda dem på ett hållbart sätt.

Det finns mycket att läsa inom ramen för Agenda 2030 men det förefaller märkligt att varken kommunen eller länsstyrelsen, som varande tillsynsmyndighet, inte beaktat, eller i varje fall inte omnämnt, planens konsekvenser i förhållande till Agenda 2030.

Strandskydd och exploateringsrätt

Området har efter inventering i alla avseenden fått näst högsta gradering, 2, för naturvärde, är klassat som riksintresse i alla avseenden, uppfyller inte kraven för tätort, bidrar till det lokala näringslivet och borde inte komma ifråga för en exploatering. Kravet på ett ”allmänt och angeläget intresse” kan inte anses uppfyllt med den argumentering som kommunen framför. Här ställs stora naturvärden och

ett riksintresse mot nio intressenter dvs. åtta presumtiva tomtköpare och en fastighetsägare. Riksintresset och naturvärdena lär stå mycket starka i denna jämförelse. Det har inte getts någon rimlig förklaring i underlaget kring denna märkliga prioritering trots att:

- Inget allmänt intresse för planen föreligger, däremot föreligger ett allmänt intresse från sakägare, natur och friluftsliv för områdets bevarande i orört eller restaurerat skick.
- Riksintresse för planen föreligger inte, däremot föreligger ett riksintresse för områdets bevarande för natur och friluftsliv.
- Strandskydd och naturvärden offras.
- Artdirektivet åsidosätts.
- Närmast berörda sakägare motsätter sig planen.

I sanna demokratiska processer är det normalt sett majoritetens önskan som går först.

Avskaffandet av det generella strandskyddet tas det lätt på i materialet då det är en liten remsa som berörs i dagsläget. Vi lever dock i en tid med stigande havsnivåer. Detta är noterat i materialet i samband med kommentarerna om risken för översvämning av de tänkta fastigheterna. Ingenstans står det någonting om att avståndet mellan dagens strandlinje och den tänkta bebyggelsen, som idag är kortare än 100 m på en del av området, för varje år som går kommer att kortas för att till slut, om SMHI:s prognos stämmer, vara nere på några tiotal meter enligt kommunens egen utredning. Då den första delen från strandlinjen upp mot land är mycket flack kommer även en ytterst liten havsnivåhöjning att snabbt lägga stora ytor under vatten. Då pratar man inte längre om ett marginellt avsteg från reglerna om strandskydd och tillgängligheten för allmänheten riskerar att kraftigt reduceras. Kartan i underlaget påvisar att detta är den enda fliken mark i hela området där man inte enbart gör avsteg från det utökade strandskydd som gäller i närområdet utan dessutom inkräktar på det generella strandskyddet om 100 meter. Angränsande

mark med samma typ av biotop omfattas till största delen av utökat strandskydd om 300 meter.

Enligt kommunen måste man jobba utifrån de regelverk som finns vilket naturligtvis är riktigt. I andra kommuner nekas dock bygglov många gånger för havsnära bebyggelse med dessa prognoser som bas. Att länsstyrelsen tagit fram riktlinjer för att undvika översvämningsrisker hjälper endast framtida fastighetsägare men knappast för framtida friluftsliv om strandlinjen till slut gränsar till privat mark. Logiken är svårtolkad när man, med aktuell kunskap om kommande havsnivåhöjningar, ändå kan godkänna den föreslagna detaljplanen.

Här upprepas återigen beteendet med att ensidigt tillgodose en enskild markägares särintressen genom att bokstavstolka gällande lagar i stället för att följa lagstiftningens intention alternativt tillämpa försiktighetsprincipen.

Lokal miljö- och klimatpåverkan

Siktlinjen från stranden/havet med idag i stort sett orörd natur försvinner med fri insyn till ny bebyggelse vilket inte innebär bevarande av bilden av Västra Torsö som ett litet fiskesamhälle. Krav på dämpad färgskala och återhållen bebyggelse är ett steg på vägen men faktum kvarstår, siktlinjen längs kusten ändras dramatiskt.

Underlagen talar om att mikroklimatet i området kommer att förändras till det sämre när avskogning ger fritt spelrum för havsvindarna vilket ger ett kallare och blåsigare mikroklimat. Detta är en icke önskvärd förändring för befintliga fastighetsägare. En annan konsekvens av avskogningen i kombination med ett minimalt humuslager ovanpå en ”jordmån” bestående av ren sjösand är att risken för skador på befintliga fastigheter ökar när den skyddande barriären mot havet glesas ut eller försvinner. Skog som stått i skydd har inte ett lika väl utvecklat och djupt rotsystem som skog som stått i ”frontlinjen”. Detta är något som visat sig tydligt under de senaste åren i samband med stormar som t.ex. Gudrun. Skog i kanter av kalhyggen drabbades av stora skador på grund av dålig anpassning till vindutsatta lägen.

Detta är en högst reell risk som inte kommenterats särskilt i underlaget oavsett om avskogningen beror på exploatering av mark med tillhörande trädgård eller om det beror på alltför hård gallring av befintlig skog.

Kravet på marklov för att bevara de största och viktigaste träden för att spara en del av barriären och utseendet längs kustlinjen är bra men otillräckligt. Detaljplanen säger att marklov krävs för att träd med en diameter över 35 cm ska få fällas och att kravet endast ska gälla i kanten av fastigheten. Några exempel på hur andra kommuner med kustnära läge och liknande biotop hanterar frågan ger följande besked om minsta trädstorlek som kräver marklov, Kristianstad kommun har 10 cm och Vellinge kommun har 20 cm. Båda kommunerna anger också att mätningen ska ske 1 m ovan mark. I denna jämförelse ter sig 35 cm alldeles för högt. Marklovet behöver också gälla hela fastigheten om kravet ska få någon effekt.

Kompensationsåtgärder kan ej säkerställas

Detaljplanen hävdar att kompensationsåtgärder ska genomföras i den södra och västra delen av området då skogsområdet tas i anspråk men det finns ingen konkret beskrivning i vad dessa åtgärder ska bestå av eller hur kommunen ska säkerställa genomförandet. Det är extremt svaga skrivningar och ingenstans kan man läsa hur kommunen tänker säkerställa att detta verkligen blir genomfört.

Enligt planen är det markägaren som ska ta fram och bekosta skötselplan och kompensationsåtgärder, men då skogsområdet som det ser ut idag inte har skötts alls under många år, är det enkelt att fråga sig varför det plötsligt skulle börja skötas på detta ambitiösa sätt om denna detaljplan antas.

Enligt kommunen saknas det lagstöd för att säkerställa att något av förslagen verkligen blir genomförda. Försiktighetsprincipen bör således råda och området lämnas orört. Utan kompensationsåtgärderna bryter man definitivt mot artdirektivet.

Bebyggelsens karaktär

Detaljplanen säger att bebyggelsen ska bestå av fritidshus men detaljplanen har ingen laglig rätt att förhindra permanentboende. Hela den närliggande bebyggelsen består av fritidshus och området har helt och hållet karaktären av ett område ämnat för fritidsboende under enkla former. Genom att tillåta byggnation av något som med stor sannolikhet kommer att utnyttjas som permanentbostäder, dvs. små villor, skulle karaktären av fritidsområde skadas initialt och därefter skulle en gradvis nedmontering av områdets karaktär ske. Sverige har otaliga exempel på charmiga områden som fördärvats när man tillåter, eller tvingas se på när, fritidsboende succesivt omvandlas till permanentbostäder. Efter hand stiger kraven från permanentfastigheterna på gatubelysning, asfaltering, sopstationer m.m. och omgivningarna liknar efter hand allt mer ett vanligt villaområde, dvs. väldigt långt ifrån områdets ursprungliga karaktär. Desto närmare man kommer karaktären av ett villaområde desto svårare lär man ha att bevara naturvärden och uppfylla artdirektivet.

Trafik och infrastruktur

Att i ett område främst avsett för fritidsboende redovisa trafik i fordonsrörelser per årsmedeldygn är missvisande då trafikerörelserna är extremt koncentrerade till sommarmånaderna och störningen riskerar att bli mycket större än vad utredningens årsmedelvärde ger sken av.

Här finns ett rent faktafel i kommentarerna från kommunen. Givetvis ökar trafikerörelserna vid ökade bebyggelse, allt annat är givetvis helt orimligt att tänka sig. Att då försöka skyla över detta faktum genom att jämföra trafikmängden med ett normalt villaområde och säga att trafikmängden i denna jämförelse minskar i det berörda området får nog tillskrivas en tankekurpa. Trafikmängden i berört område är högst sannolikt mindre än i ett vanligt villaområde både med och utan den föreslagna bebyggelsen men minskar inte om man jämför dagens trafikvolym i berört område med morgondagens.

Servicetrafik när exploateringen är utförd har berörts i underlaget men väldigt lite är sagt om hur exploateringen ska gå till rent praktiskt för att inte behöva göra ingrepp i natur eller på befintliga vägar. I dagens läge är framkomligheten med nöd så pass att renhållningsfordon och mindre lastbilar kan ta sig fram på befintliga vägar men vid en bebyggelse med moderna metoder är det fordon av helt andra dimensioner och vikter som används. Befintligt vägnät är inte dimensionerat för detta vare sig när det gäller bredd, höjd, bärighet eller vändradier. Den ena vägen går genom ett ”Natura 2000” - område och den andra vägen är lika smal och krokig och går dessutom igenom befintligt sommarstugeområde. Planen redovisar inga lösningar kring dessa problem och lämnar över frågan till exploatören.

Byggrätt på befintliga fastigheter

Fastigheterna Z till A ingår i den nya detaljplanen och har här stipulerats en byggrätt som är ologisk i förhållande till dessa fastigheters storlek. Enligt detaljplanen föreligger en byggrätt på 120 kvadratmeter på en tomt som är 1000 kvadratmeter dvs. en byggrätt på 12 procent. För de fyra befintliga fastigheterna anges samma byggrätt om 120 kvadratmeter, vilket för t. ex. Z med 1600 kvadratmeter, betyder 7,5 procent byggrätt. Antingen gäller 12 procent genomgående vilket betyder 192 kvadratmeter byggyta för Z och de övriga tre fastigheterna eller 7,5 procent för nybyggnationen vilket betyder 75 kvadratmeter istället för 120 kvadratmeter. Ett alternativ är att tomtstorlekarna måste ökas så att önskvärd byggyta kan uppnås. För naturvärdenas skull är detta ett önskvärt scenario då mer natur skulle bevaras orörd. Förslaget anger vidare att nybyggnationen tillåts ha en nockhöjd på 6 m och en takvinkel på 30 grader. Föreslagen takvinkel är bra då det harmonierar med större delen av befintlig bebyggelse. Att tillåta en nockhöjd på 6 m är däremot mindre lyckat och är alltför högt för att smälta in i befintlig bebyggelse. En sökning på hustillverkarnas hemsidor efter hus i lämplig storlek och harmonierande med övrig bebyggelse visar att de flesta hus i denna kategori har en nockhöjd på ca 4,5 m. En nockhöjd på 5 m borde alltså vara fullt tillräckligt.

Tillåts nybyggnation med hög höjd bör byggrätten för fastigheterna Z - A justeras även i avseende på nockhöjd så att ett 1 1/2-plans-hus kan uppföras för att det ska gå att se över eller förbi den nya bebyggelsen.

Värdeminskning och tillkommande kostnader

Värdet på de fyra befintliga fastigheterna kommer att påverkas negativt, vilket också framgår av utredningen, om detaljplanen drivs igenom då viktiga naturvärden exploateras, trafik och buller kommer att öka, mer folk kommer att röra sig i området med ökat slitage och nedskräpning som följd, mikroklimatet kommer att försämrats och karaktären på området riskerar att gradvis förvandlas till att likna vilket villaområde som helst, om än med något mindre hus.

I underlagen föreslås inga fastighetsrättsliga ändringar för Z - A Detta är felaktigt och det krävs ett klagande kring värdering, ersättningsanspråk eller t.o.m. vilka skadeståndsanspråk knutna till olägenheterna som de drabbade fastigheterna kan göra anspråk på. I avsnittet fastighetsrättsliga frågor för Z-A uppges det att dessa fastigheter ska vara med och betala plankostnader i samband med eventuella bygglovsansökningar. Detta är helt felaktigt då ingen av dessa fastighetsägare initierat, eller önskat, denna process utan endast drabbas av olägenheter och potentiellt sänkta fastighetsvärden. Fördelarna med att eventuellt komma att ingå i ett planlagt område är minimala eller obefintliga och kostnaderna för planprocessen ska helt och hållet bäras av kommun, markägare och köpare av fastigheterna i samband med kostnadernas uppkomst, fastighetstillträde, bygglov eller motsvarande. Kommunen har inte på något vis kunnat påvisa fördelarna för befintlig bebyggelse med att få ingå i det detaljplanerade området och till dess det kan påvisas saknas anledning till att smygfinansiera detaljplanarbetet via kommande bygglov från befintliga fastigheter.

Att få vara med och betala någonting som enbart medför olägenheter saknar all form av rättvisetänk. Markägare och tomtköpare bör påföras hela kostnaden. Kommunen har inget egenintresse i detta och bör därför också låta skattebetalarna slippa utgiften som planarbetet innebär.

Gör om – gör rätt

Området gränsande till det nyligen utvidgade naturskyddsområdet, Natura 2000, visar att berörda myndigheter erkänt den unika miljön och skyddat området därefter. Att med denna insikt planera för ny bebyggelse i direkt anslutning till detta område står i direkt motsatsförhållande till intentionerna om bevarande. De skäl till dispenser som miljöbalken ger utrymme för har inte på ett trovärdigt sätt kunna påvisas i publicerade underlag. Skyddsområdet bör snarare utökas än avvecklas med mer bebyggelse och exploatering.

Exploateringen är ett grovt övertramp på både strandskydd och artskydd, vilket nya domslut från EU-domstolen också mycket riktigt påvisar. Hela planen står dessutom i stora stycken direkt i strid med Sveriges åtaganden inom ramen för Agenda 2030.

Det finns så mycket som talar mot det här förslaget att det borde stoppats redan på utredningsstadiet. För att verkligen göra någonting för miljön i området bör den av utredningen föreslagna restaureringen komma till stånd för att hjälpa till att återskapa den rätta biotopen i området. Vidare bör det generella strandskyddet omvandlas till utökat skydd, 300 m, även för detta markområde. Det räcker med en hastig blick på kartan för att se det ologiska med denna enda flik av reducerat strandskydd för just detta markområde.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Av 1 kap. 2 § PBL följer att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten, det s.k. kommunala planmonopolet.

Vid överprövning av ett kommunalt beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska enligt 13 kap. 17 § PBL den instans som prövar överklagandet endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som annars framgår av omständigheterna. Om domstolen vid en prövning finner att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet som

huvudregel upphävas i sin helhet, annars ska beslutet fastställas i sin helhet.

Alternativa utformningar kan således inte prövas. Om kommunen har medgett det får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Ändringar som har ringa betydelse får göras utan kommunens medgivande.

Mark- och miljödomstolens prövning innebär i första hand en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt PBL och de krav som kan ställas på beslutsunderlag och beredningsförfarande. Om beslutet ryms inom detta handlingsutrymme kommer de avvägningar som kommunen har gjort mellan olika intressen inte att bli föremål för överprövning (se t.ex. prop. 2009/10:215 s 88 samt Mark- och miljööverdomstolens avgöranden MÖD 2014:12 och MÖD 2017:15).

Enligt 2 kap. 2 § PBL ska planläggning syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1-8 §§ miljöbalken ska tillämpas.

Planläggning ska även med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden bland annat främja en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder samt främja en god livsmiljö, 2 kap. 3 § PBL.

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse vid planläggning lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet. Bebyggelse vid planläggning ska även utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bland annat stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan samt trafikförsörjning och en god trafikmiljö, 2 kap. 6 § PBL.

Mark- och miljödomstolens bedömning

De klagande anför i huvudsak att exploatering av planområdet inte bör tillåtas för att det i området finns skyddsvärda arter, att området är habitat och tillflykt för ett stort antal växter, djur och insekter samt att detaljplanen uppfattas som partisk och endast är till gagn för markägaren. Överklagandena tar upp flera aspekter rörande den antagna detaljplanen som huvudsakligen går ut på att naturmiljön i området kommer att påverkas av den planerade byggnationen samt att arter som har setts i området kan få sin livsmiljö påverkad eller förstörd. Klagandena framför även att de planerade kompensationsåtgärderna för denna påverkan inte är tillräckliga för att planen ska tillåtas.

Kommunen har i anslutning till detaljplanen bland annat låtit utföra en naturinventering. Utredningen och övrigt underlag, gällande hur förekommande arter inom planområdet eventuellt kan komma att påverkas av ett genomförande av detaljplanen samt hur dessa arter ska skyddas vid eventuell påverkan, är mycket knapphändig. Domstolen konstaterar vidare att det i planhandlingarna saknas redogörelse för vilka eventuella skyddsåtgärder som krävs för att ett genomförande av detaljplanen inte ska strida mot förbudet i 4 § punkt 4 artskyddsförordningen. Kommunen har heller inte sökt dispens för att möjligtvis kunna få tillåtelse att planlägga området trots detta förbud, se 14 § artskyddsförordningen.

Kommunen har redovisat vissa kompensationsåtgärder för att mildra effekterna av planbeslutet för befintliga arter inom planområdet. Att kommunen har planerat att vidta vissa åtgärder förtar dock inte skyldigheten att utreda och besluta om eventuella skyddsåtgärder enligt artskyddsförordningen (Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål M 3276-20). Kommunen kan inte heller i tillräcklig grad anses ha tagit i beaktande det allmännas intresse i jämförelse med enskilda intressen.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammantaget att kommunen inte visat att den planerade exploateringen inte riskerar att försämra den kontinuerliga ekologiska

funktionaliteten i området för aktuella arter. Det faktum att vissa arter har gynnsam bevarandestatus innebär inte att förbudet i 4 § artskyddsförordningen inte gäller i ett enskilt område (jfr. EU-domstolens dom den 4 mars 2021 i de förenade målen C-473/19 och C-474/19). Den planerade exploateringen strider därmed mot nämnda förbud. Det finns dock en möjlighet för kommunen att hos länsstyrelsen ansöka om dispens från förbudet enligt 14 § artskyddsförordningen.

Med hänvisning till det ovanstående ska överklagandena bifallas och beslutet att anta detaljplan för del av X i Sölvesborgs kommun upphävas i sin helhet. Det saknas vidare, mot denna bakgrund, skäl att pröva övriga invändningar som anförts av klagandena i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 8 juni 2022.

Marie Gerrevall

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson. Föredragande har varit tingsnotarien Carin Östlund.